
Književna poročila

rabljen neprehodnik osupniti za prehodnik osupiti. Prekrepka se mi zdi rečenica: strah me je, da nimate knjige (= bojim se, 17). Vzreti se (134) je vedno refleksi-ven glagol; preden mi je prilezla (152). Čudno me je dirnila «jahalna palica» (116) za dobrega jahača. Omenil pa nisem še več oblik, ki so se zadnje čase naštevale v raznih poročilih.

A. D.

Čika Jova, Maloj Srbadiji; dečje pesme Jovana Jovanovića Zmaja. Beograd. 1925. Izdanje knjižare S. B. Cvijanovića. Str. 76. 10 Din.

Strica Jove se spominjam 18 let. V gimnaziji mi je po naključju prišel v roke ne vem kateri ruski list, ki je prinašal tudi prevode iz raznih slovanskih slovstev. Ondi sem prvič čital J. Jovanovića, in sicer pesem, ki popisuje razcvel trnjev grm. Mimo pristopica čemeren deček in vzdihne: «Uboge rožice, vse z bodicami ob-dane! Prežalostno je na zemlji.» Skoro na to se prišeta tja drugi, veder mladenič, ki pa se začudi: «Ej, lepo je na svetu, še celo med trnjem so rože!» Izvrsten nauk optimizma! Nebesna modrina in pristržna modrost ovijata tudi gorenjo zbirko, ki je druga pomnožena izdaja Zmajevih mladinskih popevčic in obenem četrti zvezek «Dobrih knjig naši deci». V prvem oddelku je beseda o dojenču in detetu v domačem krogu, nato krajši skupek o živalih in otrocih pri igrar, slednjič najmanjši snopec o mladini v šoli. Četrtna tekstov je okrašenih s sliko, ki je včasih ljubko šegava, na priliko zajčki, žaba ali prasiček, ki ga perc stara krmača:

Kakva mu je zadnjica, takva mu i glava.
U kaljuzi danuje, u kaljuzi spava.

Kakor največji svetovni pisci, n. pr. V. Hugo (*L'art d'être grand-père*), se Zmaj z veliko nežnostjo sklanja nad mladežjo. Stric Jovo našim malčkom sicer ni docela neznan, vendar naj podam nekaj drobtin iz izvornika, to pa kar na slepo srečo:

Cucu, rode, na rode!	Pa su većem zinule,
Ujak bere jagode,	Ne bi l' koju skinule.
Jagode su rumene	Ujak patke otera,
Kao čedo u mene;	Puna kola dotera.
Jagode su slatke,	Čedo moje skače:
Jele bi ih patke,	Evo me, ujače!

Večkrat naletiš na detinjo domislivo. «Mali brata» poslušaj zlato uro in misli, da je lačna, ker se glasi, zato jo zalije z mlekom in ura umolkne — saj se je najedla... Kadar se naša Beba zabava po svoje, jo treba pustiti v miru

Man'te je na miru, hajde dalje, hajde;
Jer vam neće biti milo, kad udesi gajde.

Besedna igra mestoma poživi pripovedovanje, n. pr. o muciki:

A šta ćete danas radit' ? — «Danas ćemo tući lan.»
Šta vam radi cica-maca? — «Ona prede po vas dan.»

Imena so često srečno izbrana.

Onomatopeja kajpada prihaja do veljave: viči, ciči, plači, dreči!... Kadar poslušate zgodbe «o zelenem žabcu, o crvenom vrapcu», se tu pa tam zasveti kak utrinek življenske modrosti: dobar poziv slušat' valja — ma bio od vrapca!... I zlotvora treba štedet' kad popadne zla... Malim trgovcem veli vrli stričko: «I mnogi su, znajte, sa malim počeli, pa su se visoko, visoko popeli.» Povest o «neposlušku» Rašku, ki sedi v «buvari» (bolharni = zaporu), izzveneva v moralo: bez kajanja ne mož' biti popravljanja...

Kronika

Posamezna anekdota služi v to, da ponazori znan pregovor, n. pr. da je «obećanje ludom radovanje». Oznaka je često prav jedrnata, kakor o nemirni žabici: «Žabica je imala ispod kože buva.» Zbirko zaključuje niz ugank. Kdo zna pravilno čitati tole:

Reči	naći	mnogom s'	al' je
ovih	može	čini	ipak
smisô	svako,	teško	lako.

Jovanovičev izraz je jako prožen, sem pa tja s kako starinsko obliko, ki je slovenskemu čitatelju bližja. Ljubkovalne tvorbe so nenavadno razvite: brat = braca, brajan, brajko, brata, bratac; sestra = seja, seka, seša; ded = deda, deka i. dr.

I. Šega.

KRONIKA

Drobtine. (Iz Louysove «Poetike».)

Proza je, kakor verz, umerjena govornica. Dobro pisana stran je tista, od katere ne smeš odvzeti niti zloga, ne da bi skvaril stavku mero.

Poezija je iztočna cvetka, ki ne živi v naših rastlinjakih. Grčija sama jo je dobila iz Jonije in odondod sta jo tudi presadila k nam André Chénier ali Keats ob pesniški suši svojega časa; ta cvetka pa usahne z vsakim pesnikom, ki nam jo prinese iz Azije. Vsakokrat je treba iti ponjo k izvoru solnca.

Stih ali proza, pesnitve so bitja, ki živijo, ki dihajo, ki so polna organov in ki bi umrla za eno odrezano besedo.

Stvori več ko človeški, morda večne hčere duha, ki ga prekašajo; rojene, vendar ne same iz sebe spočete.

In preprosteži, ki vidiijo, kako se te nepričakovane hčerke porajajo koncem peresa, jih utegnejo kdaj okrniti ali upepeliti, ako niso prepričani, da so se rodile za večno.

Pesniki, evangelisti notranje boginje, preobražujte se ponoči. Pišite v samoti. Podpišite. Vrnite se v mrak.

Samo Beseda je slovita.

Sami zatvorite slavi duri svojega doma. Molk okoli človeka. Tišina. Ponos.

Seveda ponos! Prisezite, da je nepodkupljiv, da vas oborožuje na veke zoper bedo, ljubezen in smrt; da ne zložite niti enega stiha, ne da bi mu ga dali v varstvo s spoštovanjem svojega dela; in da se večja, kakor vaše veselje do lire, kadar se bratsko žarenje umetnosti bliska od štirih obzorij — roža človeške luči — kjer je vse sveto: plameni, zublji, iskre, svetlikanje, bliski, odsev ognjenikov, sijaji.

Iz francoščine A. D.

Novi italijanski glasovi o Cankarjevem «Hlapcu Jerneju». V eni prejšnjih številčk «Ljubljanskega Zvona» smo že zabeležili avtoritativno oceno italijanskega pisatelja in kritika Silvija Benca o prevodu «Hlapca Jerneja», ki je izšel letos v Trstu. V naslednjem podajemo kratek izvleček iz kritike o istem delu, ki jo je spisal v torinski štampi z dne 14. julija tega leta kritik U. Cosmo, kar bo gotovo utegnilo zanimati vse naše književne kroge, posebno pa vse Cankarjeve čestilce.

Prvo, kar človeka navdá s posebnim zadoščenjem, je ton resnobe, s katerim se je lotil kritik svojega dela. Avtor se je s paznim analitičnim duhom poglobil v Cankarjev spis, ga vsestransko razčlenil, da je mogel iz teh delov s spretno dialektiko predočiti italijanskemu bralcu veličino ideje, ki jo je naš pisatelj